

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.005.05.2019

Pan
Andrzej Kwiatkowski
Łódzki Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
94-250 Łódź, ul. Siewna 13A

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/086 System bezpieczeństwa obrotu środkami ochrony roślin

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
ul. Kilińskiego 210, 93-106 Łódź
T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90
llo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Łodzi (dalej WIORiN, Inspektorat)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Andrzej Kwiatkowski, Łódzki Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa, od 22 czerwca 2016 r. (zwany dalej „Wojewódzkim Inspektorem”) W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Andrzej Kwiatkowski, p.o. Łódzkiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w okresie 30 marca 2016 r. – 21 czerwca 2016 r. Stefan Szczotka, Łódzki Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa, w okresie 1 stycznia 2016 r. – 29 marca 2016 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 3. Skuteczność systemu bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania środków ochrony roślin
Okres objęty kontrolą	Lata 2016 – 2018 z wykorzystaniem dowodów sporządzanych przed, lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Krzysztof Wójcik, Główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/97/2019 z 11.04.2019 r.

(akta kontroli str.1-2)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Wojewódzki Inspektor ustalił strukturę jednostki adekwatną do realizacji celów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i stosowania środków ochrony roślin³, poprzez przydział konkretnych zadań podległym: Działowi Ochrony Roślin i Technik, delegaturom i oddziałom, a także pracownikom. NIK zwraca jednak uwagę, iż wzrastająca corocznie średnia liczba kontroli przypadających na pracownika (od 79 w 2016 r. do 99 w 2018 r.) skutkowałą przewlekłym prowadzeniem (nawet powyżej 100 dni) części spraw dotyczących zgłoszonych interwencji. Pozytywnie natomiast Izba ocenia fakt podejmowania przez WIORiN działań kontrolnych w przypadku interwencji zgłaszanych również w sposób nieformalny, w tym w sprawach dotyczących zatrucia pszczół.

Planując działalność WIORiN Wojewódzki Inspektor zasadniczo uwzględniał wytyczne Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, za wyjątkiem zaplanowania kontroli użytkowników stosujących śor poza uprawami (np. tereny kolejowe, place zabaw, szkoły). Nie posiadał również wiedzy, czy takie kontrole zaplanowały podległe delegatury, co nie odpowiadało standardom kontroli zarządczej.

WIORiN w pełni zrealizował plany kontroli w latach 2016 – 2018 (za wyjątkiem uzasadnionych odstępstw w przypadku kontroli typu C i D), wydawał również pisemne polecenia i wytyczne podległym jednostkom w zakresie ich realizacji. Nieprawidłowości związane z realizacją przypisanych zadań obejmowały nierzetelne prowadzenie rejestru przedsiębiorców sprzedających śor (uaktualnienia dokonano w trakcie kontroli NIK), nierzetelne dokumentowanie czynności kontrolnych przez inspektorów w części prowadzonych kontroli, a w jednym przypadku - nałożenie grzywny w drodze mandatu karnego na osobę, która nie była sprawcą wykroczenia, co było sprzeczne z art. 76 ustawy o śor.

WIORiN podejmował działania w sprawie wycofania z obrotu bądź unieszkodliwienia niespełniających norm jakościowych środków ochrony roślin. Wojewódzki Inspektor wydawał stosowne decyzje administracyjne i nadzorował ich wykonanie. NIK jednak zwraca uwagę, że w obowiązującym systemie WIORiN miał możliwość identyfikacji danych nabywcy i danych dotyczących sprzedawanego śor wyłącznie w sytuacji, gdy sprzedawca śor wystawiał fakturę zakupu. W przypadku zakupów śor na paragony, Wojewódzki Inspektor nie miał możliwości podjęcia skutecznych urzędowych działań w celu eliminacji towaru niespełniającego norm.

Ze względu na długi czas oczekiwania (powyżej 30 dni) na wyniki z badań próbek, który był niezależny od WIORiN, Wojewódzki Inspektor nie był w stanie zapobiec wprowadzeniu do obrotu płodów rolnych, w których stwierdzono przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości śor. W żadnym z 27 stwierdzonych przypadków w chwili otrzymania wyników badań z laboratoriów płody rolne nie znajdowały się już na stanie u ich producenta. W badanych przypadkach działania WIORiN ograniczały się do nakładania mandatów za nieprawidłowości związane ze stosowaniem śor.

W latach 2016 – 2017 Wojewódzki Inspektor ustalał kwoty nałożonych opłat sankcyjnych z naruszeniem art. 75 ust. 1 pkt 2 ustawy o śor, a łączna zaniżona kwota wyniosła 1 543,23 zł.

NIK ocenia jako nieskuteczne działania podejmowane przez Wojewódzkiego Inspektora w celu poprawy rzetelności dokumentowania ustaleń prowadzonych

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej także „śor”.

kontroli w zakresie środków, które ograniczały się do wydawania pisemnych zaleceń pokontrolnych oraz ustnych i pisemnych poleceń podległym pracownikom w tym zakresie, bez uwzględnienia innych możliwości dyscyplinujących (np. obniżenia oceny pracownika czy wysokości przyznanych nagród).

NIK pozytywnie ocenia współpracę z innymi organami w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem środków. Współpraca ta obejmowała zarówno wspólne kontrole z organami Inspekcji Sanitarnej i Krajowej Administracji Skarbowej, jak też wymianę informacji w tym zakresie z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

WIORiN prowadził akcje informacyjno-edukacyjne związane z bezpieczeństwem stosowania środków – zarówno we własnym zakresie, jak też dystrybuując materiały otrzymane od Głównego Inspektora. Kierowane one były przede wszystkim do podmiotów stosujących środki. Szkolenie innych organów z tematyki środków, a także opracowanie i dystrybucję własnych ulotek dotyczących tej tematyki Izba ocenia jako dobrą praktykę, a wszystkie prowadzone działania edukacyjno-informacyjne jako prowadzone konsekwentnie i adekwatnie do możliwości kontrolowanej jednostki.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem.

Opis stanu
faktycznego

1.1 Zgodnie z obowiązującym Regulaminem organizacyjnym WIORiN zadania związane z nadzorem nad wprowadzaniem do obrotu środków ochrony roślin i ich stosowaniem przypisano do Działu Ochrony Roślin i Techniki⁵. Objęły one w szczególności:

- nadzór nad prowadzeniem rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie konfekcjonowania lub obrotu środkami;
- nadzór nad kontrolami prowadzonymi w punktach sprzedaży i konfekcjonowania środków;
- nadzór nad pobieraniem próbek środków znajdujących się w obrocie w celu kontroli ich jakości;
- nadzór nad prowadzonymi kontrolami prawidłowości stosowania środków w produkcji rolnej i leśnictwie;
- nadzór nad pobieraniem i wysyłaniem prób produktów rolnych do badań w zakresie pozostałości środków celem zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej żywności;
- obsługa systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach RASFF;
- prowadzenie kontroli w jednostkach upoważnionych do przeprowadzania badań skuteczności środków;
- nadzór nad jednostkami upoważnionymi do przeprowadzania ustawowych szkoleń;

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Dalej: DORiT.

- wydawanie upoważnień dla jednostek organizacyjnych w zakresie prowadzenia badań sprawności technicznej opryskiwaczy i prowadzenie ewidencji tych upoważnień;
- nadzór nad wykonywaniem badań przez jednostki upoważnione do ich prowadzenia w zakresie sprawności technicznej opryskiwaczy;
- nadzór nad Delegaturami i Oddziałami w zakresie prowadzonych spraw.

Zadania kontrolne z zakresu przepisów ustawy o śor, a także pobieranie próbek śor i produktów rolnych do badań w zakresie pozostałości śor przypisano trzem delegaturom WIORiN (w Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach) oraz 15 oddziałom WIORiN (Brzezina, Łęczycy, Łowiczu, Kutnie, Rawie Mazowieckiej, Łodzi, Bełchatowie, Radomsku, Opocznie, Tomaszowie Mazowieckim, Pajęcznie, Łasku, Poddębicach, Wieluniu i Wieruszowie).

W zakresach obowiązków pracownikom przypisano zadania z zakresu nadzoru (w tym kontroli) nad wprowadzaniem do obrotu śor oraz ich stosowaniem.

W latach 2016 – 2018 faktyczne średnioroczne zatrudnienie w WIORiN wyniosło 139 etatów⁶. Do wykonywania zadań związanych z nadzorem nad śor przypisane były:

- w 2016 r. i 2017 r. – 24 osoby zatrudnione łącznie na 23 etatach,
- w 2018 r. – 25 osób zatrudnionych łącznie na 24 etatach.

W kontrolowanym okresie do nadzorowania pracy Działów/Oddziałów Inspektoratu wyznaczone były 24 osoby.

Fluktuacja⁷ zatrudnienia pracowników merytorycznych w WIORiN nie przekroczyła 10% i wahała się w przedziale od siedmiu do dziewięciu osób⁸, wynosząc:

- w 2016 r. – siedem odchodzących a osiem przyjętych;
- w 2017 r. – dziewięć odchodzących a osiem przyjętych;
- w 2018 r. – siedem odchodzących a dziewięć przyjętych.

Średnie przeciętne wynagrodzenie brutto pracowników merytorycznych w latach 2016 – 2018 wyniosło (w podziale na stanowiska/grupy zawodowe):

- inspektor, referent, st. referent – 2 754,94 zł⁹ (2 742,31 zł, 2 649,39 zł, 2 873,11 zł);
- starszy inspektor – 3 340,30 zł (3 270,93 zł, 3 169,25 zł, 3 580,71 zł);
- specjalista – 3 733,14 zł (3 553,22 zł, 3 636,25 zł, 4 009,96 zł);
- starszy i główny specjalista – 3 867,35 zł (3 710,76 zł, 3 630,79 zł, 4 260,51 zł);
- kierownicy działów, oddziałów i delegatur – 4 857,11 zł (4 465,40 zł, 4 660,19 zł, 5 445,73 zł),
- dyrekcja – 9 622,11 zł (10 219,87 zł, 9 006,91 zł, 9 639,55 zł).

Średnia Inspektoratu ogółem w badanych latach wyniosła: 3 540,95 zł, 3 609,51 zł, 4 093,82 zł.

(akta kontroli str.5-28, 244-252)

1.2 W latach 2016 – 2018 do wykonywania ustawowych zadań WIORiN odpowiednio posiadał¹⁰: 31, 33 i 36 samochodów, z czego na stanie delegatur i oddziałów znajdowało się: 27, 28 i 30 samochodów.

⁶ Bez uwzględnienia osób będących na urlopach bezpłatnych, urlopach związanych z rodzicielstwem oraz zasiłkach chorobowych płatnych z ZUS.

⁷ Dane przedstawione wg stanu na 1 stycznia i 31 grudnia każdego badanego roku.

⁸ Równa liczbie etatów w każdym roku.

⁹ Średnia w latach 2016 - 2018

W kontrolowanych latach zostało zakupionych sześć nowych pojazdów a jeden został sprzedany. Wszystkie pojazdy były przeznaczone do wykonywania zadań statutowych jednostki. WIORiN nie posiadał pojazdów specjalistycznych.

Analiza sprawności i użytkowania taboru wykazała, że w 2016 – 2018: samochody były sprawne technicznie¹¹ odpowiednio: 314, 314 i 300 dni, a współczynnik gotowości technicznej pojazdu¹² wynosił odpowiednio: 0,88, 0,90 i 0,85. Samochody użytkowane były¹³ odpowiednio: 170, 166 i 165 dni w roku, co oznacza, że współczynnik wykorzystania pojazdów¹⁴ oraz współczynnik wykorzystania pracy pojazdu¹⁵ wyniósł: 0,47/0,55, 0,46/0,53 i 0,57/0,56.

WIORiN ustalił normy przydziału wyposażenia ochronnego dla pracowników, adekwatne do wykonywanej pracy w terenie przez inspektorów (maski ochronne i rękawice ochronne).

Z prowadzonego w jednostce *Rejestru wypadków przy pracy* wynika, że w kontrolowanym okresie nie wystąpiły wypadki, których przyczyną były zatrucia lub poparzenia śró.

Na wyposażeniu każdej z jednostek terenowych WIORiN znalazły się: 1 szt. telefonu komórkowego z dostępem do sieci mobilnej oraz 1 szt. GPS, a także laptopy bez dostępu sieci mobilnej: po trzy sztuki w każdej delegaturze i po dwie sztuki w każdym oddziale.

(akta kontroli str.: 29-37,400-407,413-414)

1.3 W okresie objętym kontrolą w WIORiN obowiązywały następujące procedury i wytyczne dotyczące kontroli oraz poboru i badania prób śró i pozostałości śró w płodach rolnych:

- *Zasady kontroli z zakresu ochrony roślin i techniki* wprowadzone zarządzeniem Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa¹⁶ z dnia 7 marca 2014 r.;
- *Zasady kontroli w zakresie środków ochrony roślin* wprowadzone zarządzeniem GIORiN z dnia 16 lutego 2018 r.;
- *Zasady przeprowadzania kontroli składu lub właściwości fizycznych lub właściwości chemicznych śró* wprowadzone zarządzeniem GIORiN z dnia 9 lutego 2016 r.;
- Wytyczne do planu pracy WIORiN na poszczególne lata objęte kontrolą, zatwierdzone przez GIORiN;
- Wytyczne GIORiN do planów pobierania próbek śró i płodów rolnych na zawartość pozostałości śró na poszczególne lata objęte kontrolą;
- Wytyczne WIORiN dla podległych delegatur w przedmiocie poboru próbek śró (na 2016 r.) oraz płodów rolnych (coroczne w latach 2016 – 2018).

W latach 2016 – 2018 WIORiN zaplanował przeprowadzenie:

- 1311 kontroli typu A (wprowadzanie do obrotu śró, konfekcjonowanie i produkcja śró): 423 w 2016 r., 463 w 2017 r. i 425 w 2018 r.;
- 5360 kontroli typu B (nadzór nad stosowaniem śró): 1659 w 2016 r., 1867 w 2017 r. i 1834 w 2018 r.;
- 94 kontroli typu C (badanie sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania śró): 32 w 2016 r., po 31 w roku 2017 i 2018;

¹⁰ Wg. stanu na koniec roku.

¹¹ Oznacza liczbę dni, w których dany pojazd był gotowy/przydatny do użycia, np. dany pojazd był na stanie w jednostce przez cały rok objęty badaniem (365 dni), od tej liczby dni odejmowano liczbę dni, w których pojazd znajdował się w serwisie, w naprawie, na przeglądzie technicznym itp.

¹² Iloraz liczby dni sprawności technicznej pojazdu przez liczbę dni kalendarzowych, w których dany pojazd był na stanie jednostki.

¹³ Liczba dni, w których samochód był faktycznie użytkowany, eksploatowany.

¹⁴ Iloraz liczby dni pracy pojazdu przez liczbę dni kalendarzowych, w których dany pojazd był na stanie jednostki.

¹⁵ Iloraz liczby dni pracy pojazdu przez liczbę dni, w których dany pojazd był gotowy/przydatny do użycia.

¹⁶ Dalej: GIORiN.

- 93 kontrole typu D (szkolenia w zakresie śor): 32 w 2016 r., 31 w 2017 r. i 30 w 2018 r.

Plany kontroli typu B nie obejmowały kontroli innych miejsc stosowania śor poza gospodarstwami rolnymi, pomimo, że obowiązek kontroli takich miejsc znalazł się w wytycznych GIORiN do planów pracy WIORiN na poszczególne lata objęte kontrolą. WIORiN nie dokumentował przeprowadzania analizy ryzyka obejmującej zakres i częstotliwość kontroli przy typowaniu podmiotów do kontroli. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że typowanie to odbywa się zawsze w oparciu o analizę ryzyka, którą przeprowadza kierownik delegatury/oddziału/działu już na etapie planowania kontroli, w szczególności uwzględniając zadania priorytetowe i inne wskazywane w wytycznych i zaleceniach GIORiN. Dodatkowo uwzględniane były:

- wyniki wcześniejszych kontroli;
- skala oddziaływań w przypadku stwierdzonych nieprawidłowości;
- wyniki badań monitoringowych;
- wyniki analiz określonych problemów oraz skarg i wniosków;
- informacje od innych organów administracji rządowej i samorządowej.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił również, że nie opracował szczegółowych wytycznych w tym zakresie, jednak ze względu na zgłaszane przez pracowników wnioski zaplanował przeprowadzenie szkolenia z tego zakresu w 2019 r.

Analiza wybranego planu kontroli na 2017 r. dla jednej z delegatur wykazała, że w planie tym wskazano konkretne podmioty (z nazwy i adresu) do objęcia kontrolą.

Zgodnie z planami poboru prób, w okresie objętym kontrolą zaplanowano pobranie:

- 56 próbek śor (po 19 w latach 2016 i 2017 oraz 18 w roku 2018) – plany obejmowały fungicydy, herbicydy i insektycydy o różnych formułacjach (a także śor nimi niebędące) objęte standardowymi pozwoleniami, jak również wprowadzanymi na rynek w oparciu o pozwolenia na handel/import równoległy;
- 899 próbek produktów rolnych na badanie pozostałości śor (265 w 2016 r., 304 w 2017 r. i 330 w 2018 r.) – plany obejmowały uprawy zbóż, owoców, warzyw oraz rośliny ze stref ochronnych.

W procedurach i wytycznych GIORiN i WIORiN nie określono czasu badania przez laboratoria próbek śor i produktów rolnych na pozostałości śor. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że nie miał wpływu na czas oczekiwania na wyniki prób, ponieważ nie uczestniczył w redagowaniu umów (ani nie znał ich treści) na wykonywanie badań.

(akta kontroli str.: 38-43, 370, 417-425, 498-499, 500-503)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W zatwierdzonych planach kontroli typu B, nie uwzględniono użytkowników stosujących śor poza uprawami (np. tereny kolejowe, place zabaw, szkoły), w sytuacji gdy konieczność uwzględnienia takich użytkowników wynikała z wytycznych GIORiN do planowania pracy WIORiN. Wojewódzki Inspektor nie posiadał również wiedzy ile kontroli użytkowników stosujących śor poza uprawami zostało zaplanowanych przez podległe mu delegatury.

Kierownik Działu Ochrony Roślin i Techniki wyjaśniła, że planowanie w tym zakresie odbywało się na poziomie delegatur, podmioty te nie były uwzględnione w planie ogólnym sporządzanym przez WIORiN, który obejmował tylko kontrole w zakresie integrowanej ochrony roślin. Plany kontroli sporządzane przez delegatury nie były przedkładane do akceptacji lub wiadomości Wojewódzkiego Inspektora ani kierownika Działu Ochrony Roślin i Techniki.

NIK podkreśla, że zgodnie z obowiązującymi standardami kontroli zarządczej¹⁷, cele i zadania należy określać jasno i w co najmniej rocznej perspektywie, a ich wykonanie należy monitorować za pomocą wyznaczonych mierników. W jednostce nadrzędnej lub nadzorującej należy zapewnić odpowiedni system monitorowania realizacji celów i zadań przez jednostki podległe lub nadzorowane.

(akta kontroli str.: 38-43, 370, 498-499)

OCENA CZĄSTKOWA

Wojewódzki Inspektor ustalił strukturę jednostki adekwatną do realizacji celów związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i stosowania środków, poprzez przydział konkretnych zadań podległemu Działowi Ochrony Roślin i Technik, delegaturom i oddziałom. Także pracownikom przypisano czynności z w/w zakresu, zapewniono również wyposażenie w środki ochrony osobistej, a także sprzęt do realizacji kontroli w terenie. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły wypadki przy pracy, skutkujące zatruciem czy poparzeniem środków. Planując działalność podległych delegatur Wojewódzki Inspektor zasadniczo uwzględniał wszystkie wytyczne GIORiN, za wyjątkiem zaplanowania kontroli użytkowników stosujących środki poza uprawami (np. tereny kolejowe, place zabaw, szkoły). Nie posiadał również wiedzy, czy takie kontrole zaplanowały podległe delegatury, co nie odpowiadało standardom kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych.

2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem.

Opis stanu faktycznego

2.1 W oparciu o otrzymane wytyczne Głównego Inspektora oraz Instytutu Ochrony Roślin Państwowego Instytutu Badawczego w Sońnicowicach, Wojewódzki Inspektor przygotował i przekazał podległym jednostkom w wyznaczonym terminie plany kontroli i pisemne wytyczne.

(akta kontroli str.: 498-499)

2.2 W kontrolowanym okresie plany kontroli i plany poboru próbek zostały w pełni zrealizowane w przypadku kontroli typu A i B oraz w zakresie poboru próbek, natomiast ich niepełna realizacja wystąpiła w przypadkach kontroli typu C i D:

- w 2016 r. wykonano 27 kontroli typu D (84,3% planu);
- w 2017 r. wykonano 30 kontroli typu C (96,7% planu) i 28 typu D (90,3% planu);
- w 2018 r. wykonano 28 kontroli typu C (90,3% planu).

Kierownik Działu Ochrony Roślin i Techniki wyjaśniła, że zgodnie z wytycznymi GIORiN kontroli podlegają przedsiębiorcy/podmioty prowadzące w danym roku działalność w kontrolowanym zakresie (prowadzenia szkoleń i badania opryskiwaczy). W w/w przypadkach ustalono, że przedsiębiorcy nie prowadzili takiej działalności, a zatem odstąpiono od przeprowadzenia zaplanowanych kontroli.

Ogółem, w ramach nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem środków WIORiN, w okresie objętym kontrolą, przeprowadził 6 527 kontroli¹⁸. I tak:

- w 2016 r. – 1 895 kontroli, w tym: 462 kontrole typu A, 1372 typu B, 34 typu C, 27 typu D;

¹⁷ Zgodnie z załącznikiem do Komunikatu nr 23 Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (poz. 84).

¹⁸ Zgodnie z zestawieniem sporządzonym przez jednostkę oraz sprawozdaniami ORiT-1. Liczba kontroli w zakresie stosowania środków jest inna niż w sprawozdaniu ORiT-7 - ze względu na inną metodologię liczenia kontroli: np. w przypadku kontroli trzech rodzajów upraw w jednym gospodarstwie liczba kontroli równa się liczbie skontrolowanych grup uprawowych, co jest zgodne z planami kontroli typu B. Zgodnie ze sprawozdaniem ORiT-7 liczba kontroli typu B wyniosła w okresie objętym kontrolą: 1 785 (2016 r.), 2 025 (2017 r.) i 2 042.

- w 2017 r. - 2 158 kontroli, w tym: 459 kontroli typu A, 1 641 typu B, 30 kontroli typu C, 28 typu D;

- w 2018 r. - 2 474, w tym: 484 typu A, 1929 typu B, 28 typu C, 33 typu D.

Liczba kontroli przeprowadzona wspólnie z innymi organami (Inspekcją Sanitarną, Izba Celną/Krajową Administracją Skarbową¹⁹ oraz Policją) w okresie objętym kontrolą wyniosła odpowiednio: 54, 57 i 55.

W wyniku kontroli stwierdzono:

- nieprawidłowy skład lub właściwości fizyczne lub chemiczne śor: w 5 próbkach pobranych w ramach interwencji w 2016 r. co stanowiło 20% wszystkich pobranych prób w tym roku;
- przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów (NDP) śor w płodach rolnych: w 2016 – 9, w 2017 r. - 10 i w 2018 - 8 przypadkach, co stanowiło odpowiednio: 3%, 3% i 2% wszystkich pobranych prób;
- nielegalne²⁰ wprowadzenie do obrotu śor: w 2016 r. - 2, w 2017 r. - 1, i w 2018 r. - 3 przypadki stwierdzone w ramach własnych postępowań;
- naruszenie art. 76 ustawy o śor, zakończone nałożeniem grzywny w drodze mandatu karnego w trakcie kontroli: w 2016 r. – 75, w 2017 r. - 92 i w 2018 r. - 105 przypadków stanowiące odpowiednio: 4%, 4,2% i 4,2% przeprowadzonych kontroli;
- zatrucie pszczoł - 1 przypadek w 2016 r.

Kierownik DORiT wyjaśniła, że w kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia ludzi w związku z użyciem śor.

Średnia liczba kontroli przypadająca na jednego kontrolera wyniosła w poszczególnych latach objętych kontrolą odpowiednio: 79, 90, 99 kontroli.

WIORiN realizował również inne zadania związane z nadzorem nad śor, w szczególności:

- kontrolę doświadczeń i sprawozdań z doświadczeń/badań prowadzonych przez podmioty upoważnione do prowadzenia badań skuteczności działania środka ochrony roślin;
- monitorowanie reklam śor;
- monitoring zużycia śor, realizowany poprzez ankietowanie użytkowników gospodarstw rolnych.

(akta kontroli str.: 370, 409-412, 415-416, 498-499, 537-538, 548)

2.3 Analizy pobranych przez WIORiN próbek śor lub płodów rolnych dokonywały laboratoria, corocznie wskazywane przez GIORiN:

- Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach;
- Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu wraz z Terenową Stacją Doświadczalną w Białymstoku,
- Centralne Laboratorium GIORiN w Toruniu;
- Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy – Oddział Sońnicowice.

Próbki śor pobierane w trakcie kontroli WIORiN przekazywane były poprzez Poczte Polską (jako przesyłki bądź paczki), przy czym nie oznaczano ich jako śor.

W kontrolowanym okresie pobrano odpowiednio:

- 25, 22 i 18 (w tym 20, 19 i 18 wg planu kontroli) próbek środków ochrony roślin do badań jakościowych;
- 287, 304 i 344 (w tym 286, 304 i 344 wg planu kontroli) próbek płodów rolnych do badań na pozostałości śor.

Średni czas oczekiwania na wyniki analiz²¹ wyniósł odpowiednio:

¹⁹ od 1 marca 2017 r.

²⁰ Rozumiane jako sprzedaż środków niedopuszczonych do obrotu bądź bez wymaganego zezwolenia.

- dla próbek śor badanych w kierunku jakości²² przez Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy Oddział w Sońnicowicach: - 58,8 i 54,7 dni w 2016 r., 111,9 i 108,6 dni w 2017 r. oraz 89,2 i 83,4 dni w 2018 r., najdłuższy czas badania próbki przez Instytut wyniósł 312 dni w 2017 r., najkrótszy – 16 dni w 2016 r.;
- dla próbek pldów rolnych badanych na pozostałości śor²³: 41,6 i 39,1 dni w 2016 r., 45,3 i 43,0 dni w 2017 r., 33,4 i 31,6 dni w 2018 r., przy czym średni czas badania próbek otrzymanych przez laboratoria w poszczególnych miesiącach wyniósł:
 - w 2016 r.: 32 (maj), 42 (lipiec), 24 (sierpień), 35,7 (wrzesień), 39,9 (październik) i 28,3 dni (listopad);
 - w 2017 r.: 50 (maj), 29 (czerwiec), 26 (lipiec), 29,1 (sierpień), 47,2 (wrzesień), 40,3 (październik) i 48 dni (listopad);
 - w 2018 r.: 43 (kwiecień), 22 (maj), 18 (czerwiec), 15,9 (lipiec), 22,3 (sierpień), 40,7 (wrzesień), 26,3 dni (listopad).

Najdłużej były badane w 2016 r. i 2017 r. próbki pldów rolnych otrzymane przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach w październiku (47,6 i 50,5 dnia), a w 2018 r. – otrzymane przez Centralne Laboratorium w Toruniu we wrześniu (50 dni).

Najkrótszy czas badania stwierdzono w przypadku próbek analizowanych przez Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach (20 dni w sierpniu 2016 r. i 12 dni w lipcu 2017 r.) oraz Terenową Stację Doświadczalną w Białymstoku (7 dni w lipcu 2018 r.).

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki odrzucenia próbek przez laboratorium ze względu na niespełnienie wymagań jakościowych.

(akta kontroli str.: 498-499, 522-530, 537-538, 544-546)

2.4 Na podstawie przebadanej próby protokołów z przeprowadzonych przez WIORiN działań kontrolnych (po 3 protokoły z kontroli typu A, C i D oraz 9 z kontroli typu B) ustalono, że były one wykonywane zgodnie z obowiązującymi zarządzeniami GIORiN. Stwierdzone nieprawidłowości były opisane w protokołach. W ośmiu przypadkach stwierdzonych nieprawidłowości sprawcy wykroczeń ukarani zostali grzywną w drodze mandatu karnego. W 10 przypadkach kontrolerzy WIORiN ograniczyli się do wydania stosownych zaleceń. W protokołach nie odnotowywano odstąpienia od ukarania obwinionego mandatem i zastosowania innego środka oddziaływania wychowawczego określonego w art. 41 Kodeksu wykroczeń²⁴. W dwóch przypadkach w protokole z kontroli wskazano na naruszenie przepisów z zakresu ustawy o śor, a także zawarto pouczenie kontrolowanego o prawie odmowy przyjęcia mandatu, nie podano natomiast kwoty mandatu i nie skreślono właściwego zwrotu o przyjęciu bądź odmowie przyjęcia mandatu przez kontrolowanego. Ponadto w jednym przypadku nałożono mandat karny na osobę nie będącą sprawcą naruszenia art. 76 ustawy o śor.

Inspektorzy WIORiN przeprowadzający kontrole nie mieli dostępu do mobilnego internetu. Kierownik Oddziału WIORiN w Łodzi wyjaśniła, że ze względu na fakt braku dostępu do mobilnego internetu, pracownicy oddziału nie byli w stanie wykorzystać informacji zawartych w Zintegrowanym Systemie Informatycznym w trakcie prowadzenia kontroli u użytkowników środków ochrony roślin, a potrzebne informacje uzyskiwane były, w miarę możliwości, poprzez telefoniczny kontakt z innym pracownikiem oddziału, który na miejscu miał dostęp do systemu i był w stanie sprawdzić informacje potrzebne w trakcie kontroli.

²¹ Wyrażony liczbą dni od dnia poboru próbek i liczbą dni od dnia otrzymania ich przez laboratorium.

²² Wyliczony na podstawie danych o wszystkich pobranych próbkach śor w latach 2016 – 2018.

²³ Wyliczony na podstawie próby dobranej celowo (o najdłuższych czasach analiz): 36, 37 i 39 próbek w latach 2016 – 2017.

²⁴ Dz.U.2019. poz. 821.

W przypadku kontroli typu A nie zawsze możliwa była identyfikacja danych nabywcy i danych dotyczących sprzedawanego śor.

Z wyjaśnień Wojewódzkiego Inspektora w przedmiocie kontroli typu A wynika, że możliwość identyfikacji danych nabywcy i danych dotyczących sprzedawanego śor była możliwa była tylko wówczas, gdy sprzedawca wystawiał fakturę zakupu. Jednak w przypadku wystawienia paragonu inspektor nie miał możliwości ustalenia danych osoby, która nabyła śor. Ponadto na paragonach sprzedawcy nie zawsze używali konkretnej nazwy śor, nie umożliwiał on również ustalenia nr partii i daty produkcji sprzedanego śor. W sytuacji gdy sprzedający sprzedał śor niedopuszczony do obrotu lub partia tego śor uzyskała negatywny atest analityczny, Inspekcja nie miała możliwości podjęcia urzędowych działań skutkujących eliminacją takiego towaru (zgodnie z art. 44 ustawy o śor) – prawo nie obligowało sprzedających do prowadzenia dokumentacji określającej nr partii i datę produkcji śor sprzedawanego ostatecznemu nabywcy.

WIORiN terminowo przekazał do GIORiN kompletne sprawozdania (do których GIORiN nie wniósł uwag) z przeprowadzonych działań i wyników kontroli w zakresie śor.

(akta kontroli str.: 427-429, 459, 500-506, 535-536, 544-547, 550)

2.5 WIORiN prowadził rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu śor lub ich konfekcjonowania, który udostępniał na stronie internetowej. Na podstawie 10 ostatnich wniosków złożonych do WIORiN w 2018 r. stwierdzono, że były one rozpatrywane terminowo²⁵ oraz wydawano stosowne zaświadczenia o dokonaniu wpisu do rejestru²⁶. Udostępniony publicznie rejestr nie był na bieżąco uaktualniany²⁷.

(akta kontroli str.: 253-366, 457, 501, 505-506)

2.6 W kontrolowanym okresie WIORiN przeprowadził 173 (51, 57 i 65) kontroli skargowych w zakresie wprowadzania do obrotu śor i nadzoru nad ich stosowaniem. W trakcie tych kontroli:

- pobrano 8 próbek śor w obrocie do badań ich jakości (w pięciu próbkach stwierdzono nieprawidłową jakość środka) oraz jedną próbkę nasion pochodzących z Węgier na zawartość pozostałości śor – badania nie potwierdziły zasadności doniesienia;
- w jednym przypadku (2016 r.) potwierdzono zatrucie pszczół spowodowane przez śor.

Czas rozpatrywania wniesionych interwencji przedstawiał się następująco:

- w 2016 r. 35 spraw (68,6%) załatwiono w ciągu jednego miesiąca, jedną (2%) – w terminie do dwóch miesięcy, 15 (29,4%) w terminie od dwóch do sześciu miesięcy;
- w 2017 r. 41 (71,9%) spraw załatwiono w ciągu jednego miesiąca, 15 (26,3%) – do dwóch miesięcy, jedną (1,8%) – od dwóch do sześciu miesięcy;
- w 2018 r. 54 sprawy (83,1%) załatwiono w ciągu miesiąca, 11 (16,9%) – do dwóch miesięcy.

Średni czas rozpatrzenia spraw przez WIORiN wyniósł 24 dni, średni czas podjęcia czynności kontrolnych (liczony od dnia wpływu sprawy) wynosił 14,5 dnia.

W wyniku szczegółowej analizy 10 kontroli skargowych²⁸ ustalono, że:

²⁵ Zgodnie z art. 27b ust. 1 ustawy o ŚOR.

²⁶ Zgodnie z art. 27b ust. 3 ustawy o ŚOR.

²⁷ Ustalono na podstawie danych w rejestrze pobranym przez kontrolującego w dniu 19.04.2019 r.

²⁸ Podejmowanych w sprawach o najdłuższych terminach rozpatrzenia.

- konieczność przeprowadzenia kontroli u wielu podmiotów znacznie wydłużała czas rozpatrzenia sprawy – np. w przypadku jednej ze spraw dotyczącej wprowadzenia do obrotu śor niezgodnie z przepisami prawa, która do WIORiN wpłynęła w dniu 09.06.2016 r., przeprowadzono łącznie 14 kontroli²⁹ w punktach obrotu śor, czas rozpatrzenia sprawy wyniósł 80 dni;
- jedna z badanych spraw dotyczyła zatrucia pszczoł w 2018 r. – WIORiN podejmował czterokrotnie kontrole podmiotu stosującego śor, w żadnym przypadku nie potwierdzono zasadności dwóch zgłoszeń dokonanych przez tę samą osobę; w trakcie drugiej kontroli stwierdzono natomiast brak aktualnego szkolenia z zakresu stosowania śor i ukarano właściciela gospodarstwa mandatem w wysokości 200 zł;
- w trzech przypadkach termin załatwienia sprawy³⁰ był niezasadnie długi (55, 77 i 147 dni), pomimo ustalenia stanu faktycznego umożliwiającego zakończenie sprawy po 5, 40 i 108 dniach.

(akta kontroli str.: 539-540, 548)

2.7 W latach 2016 – 2018 przeprowadzone zostały w Inspektoracie trzy kontrole zewnętrzne w ramach nadzoru nad realizacją zadań z zakresu nadzoru nad obrotem i stosowaniem śor:

- kontrola Wojewody Łódzkiego przeprowadzona w 2017 r. objęła prowadzenie przez WIORiN rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania śor - nie stwierdzono nieprawidłowości;
- dwie kontrole GIORiN przeprowadzone w 2016 i 2018 r.

W pierwszej z nich stwierdzono, że zadania wykonywane były bez istotnych uchybień, zgodnie z przyjętym planem pracy i były poprawnie dokumentowane. Uchybienia dotyczyły braku należytej precyzji zapisów w niektórych protokołach z kontroli, ponadto GIORiN zalecił Wojewódzkiemu Inspektorowi objęcie kontrolą miejsc pozarolniczego stosowania śor takich jak place zabaw, żłobki, torowiska, zieleń miejska, szkoły, tereny rekreacyjne i sportowe. Na podstawie sprawozdań z działalności WIORiN ustalono, że zalecenie to zostało zrealizowane – w kontrolowanym okresie przeprowadzono łącznie 153 kontrole takich miejsc³¹.

W ramach drugiej kontroli GIORiN wskazał na następujące nieprawidłowości:

- nakładanie przez inspektorów WIORiN zbyt niskich mandatów (100 lub 200 zł) przy stwierdzeniu przekroczenia NDP w płodach rolnych, a także zbyt częste przypadki odstąpienia od takiego karania;
- brak informacji o istotnych czynnościach w dokumentacji dotyczącej kontroli jakości śor;
- długi termin (dwumiesięczny) przekazania informacji z ustaleń kontroli u jednego z producentów śor do innych WIORiN;
- niepodejmowanie czynności kontrolnych przez pracowników jednej z delegatur, która oczekiwała uprzedniej informacji zwrotnej z WIORiN;
- niepodjęcie działań zmierzających o wycofania kwestionowanego śor z obrotu u jednego z przedsiębiorców.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2019 r., znak: WIN.021.12.2019, Wojewódzki Inspektor poinformował GIORiN o podjęciu działań naprawczych: zobligowaniu kierowników delegatur do właściwego trybu postępowania w trakcie narady przeprowadzonej w dniu 21.03.2019 r., zaplanował również przeprowadzenie w maju szkolenia dla pracowników w w/w zakresie.

²⁹ W tym 4 badane.

³⁰ Rozumiany jako dzień wysłania pisma kończącego sprawę.

³¹ Pomimo nieuwzględnienia ich w rocznych planach kontroli sporządzonych przez WIORiN.

2.8 W 2018 r. GIORiN wydał pisemne polecenie WIORiN objęcia szczególnym nadzorem podmiotów, które zaprawiały nasiona rzepaku őr zawierającymi w swoim składzie substancje czynne z grupy neonikotynoidów (Modesto 480 FS, Cruiser OSR 322 FS i Cruiser 70WS), dopuszczone warunkowo do stosowania decyzjami Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. GIORiN polecił również przeprowadzenie wyrwykowych kontroli u producentów rolnych wysiewających materiał siewny zaprawiony w/w preparatami. W ramach realizacji powyższego polecenia WIORiN przeprowadził:

- kontrolę jednego podmiotu dokonującego zaprawiania nasion rzepaku jednym ze wskazanych őr, z ustaleń której wynikało, że podmiot kontrolowany posiadał właściwy certyfikat ESTA w zakresie zaprawiania nasion buraka cukrowego, rzepaku i kukurydzy, a na opakowaniu materiału siewnego znajdowały się zwroty informujące o środkach ostrożności związanych z ochroną środowiska naturalnego;
- 25 kontroli u producentów rolnych, którzy wysiali nasiona rzepaku zaprawionego w/w őr – nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kierownik DORiT wyjaśniła, że dane podmiotów, które posiadały uprawnienia do zaprawiania nasion ustalone zostały w trakcie kontroli przeprowadzonej przez WIORiN w Warszawie, w Krajowym Zrzeszeniu Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych (który był stroną decyzji wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi). WIORiN w Warszawie powiadomił pisemnie o tym fakcie WIORiN w Łodzi. Niezależnie od powyższego, WIORiN objął kontrolą również inne podmioty³² z terenu województwa łódzkiego:

- zajmujące się zaprawianiem materiału siewnego ale nie posiadające certyfikatu ESTA;
- producentów rzepaku pod kątem zgodności w wymogami etykiety w/w zapraw;
- podmiotów wskazanych przez inne WIORiN-y, które na ich terenie nabyły zaprawiony materiał siewny.

W trakcie prowadzonych kontroli WIORiN nie pobierał próbek rzepaku w celu badania w nich pozostałości őr. Kierownik DORiT wyjaśniła, że w planie poboru prób na 2018 r. GIORiN nie zaplanował badań pod tym kątem, a WIORiN nie mógł samodzielnie podjąć decyzji o poborze prób, które nie zostały w nim uwzględnione.

GIORiN polecił również pisemnie zwrócenie szczególnej uwagi na zgodność obrotu i stosowania őr Cruiser SB 600 FS i Montur Forte 230 FS oraz zaprawionego materiału siewnego z warunkami zezwoleń wydanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na stosowanie w/w őr w 2019 r. W wytycznych do planu pracy WIORiN-ów na 2019 r. GIORiN zawarł polecenie uwzględniania ograniczeń zawartych w związku ze stosowaniem substancji czynnych zawartych w w/w őr w toku kontroli obrotu i stosowania őr oraz zaprawionych nasion.

(akta kontroli str. 450-455, 517-521, 548)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wojewódzki Inspektor nie dokonywał analizy czy przesyłane próbki őr są towarem niebezpiecznym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych i możliwości transportowania pobranych w ramach kontroli őr pod kątem przepisów ww. ustawy³³. Pobrane przez

³² Zakwalifikowanych jako producentów rolnych.

³³ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. 2019, poz. 58 z późn. zm.).

kontrolerów WIORiN śor do badań były transportowane jako przesyłki bądź paczki przez Poczta Polską.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił m.in. iż nie otrzymał żadnego pisemnego zgłoszenia (wniosku), który wskazywałby na istnienie problemu w tym zakresie.

(akta kontroli str.: 522-528, 544-547)

NIK podkreśla, że ze względu na możliwość różnej klasyfikacji poszczególnych śor jako substancji niebezpiecznych³⁴, mogą dla nich obowiązywać różne wymogi związane z zapewnieniem bezpieczeństwa transportu, a zatem każdorazowe dokonanie takiej analizy jest niezbędne w celu zorganizowania właściwego transportu.

2. Rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu śor lub ich konfekcjonowania, zamieszczony na stronie internetowej WIORiN nie zawierał aktualnych danych, co było działaniem nierzetelnym.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił m.in., że przyczyną nieaktualniania rejestru było niedopełnienie obowiązków przez kierownika DORiT i dwóch podległych pracowników.

(akta kontroli str.: 253-366, 457, 501, 505-506)

W trakcie kontroli dokonano aktualizacji w/w rejestru.

3. W WIORiN w dwóch³⁵ na 18 objętych badaniem spraw, w sposób nierzetelny dokumentowano przeprowadzanie czynności kontrolnych, tj. w sporządzonych protokołach kontroli nie wykreślono informacji dotyczących procedury nałożenia grzywny w drodze mandatu karnego, pomimo faktu, że mandaty nie zostały faktycznie nałożone.

Pracownicy delegatury w Skierniewicach oraz pracownik oddziału w Łodzi, odpowiedzialni za sporządzenie tych protokołów wyjaśnili, że w jednym przypadku nastąpiło to przez nieuwagę, w drugim pracownik nie chciał zmieniać wzoru protokołu określonego zarządzeniem GIORiN. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że inspektorzy wykonujący kontrole typu A, B, C i D byli instruowani w zakresie sporządzania protokołów z tych kontroli, a zarządzenia GIORiN zawierały również wzory protokołów do wykorzystania, choć stosowanie wzorca nie było obligatoryjne – treść protokołu należało dostosować do zastanego stanu faktycznego.

(akta kontroli str. 513 – 516, 535-536, 544-577)

4. W WIORiN w jednej³⁶ na 18 badanych spraw, tj. w trakcie kontroli typu B nr 85/2018 przeprowadzonej w 2018 r., grzywna w drodze mandatu karnego została nałożona przez kontrolującą na osobę, która nie była sprawcą wykroczenia. Było to sprzeczne art. 76 ust. 1 pkt 19 i 20 ustawy o śor, zgodnie z którym karze podlega wyłącznie ten „Kto stosuje środek ochrony roślin niezgodnie z zawartymi w etykiecie wymaganiami (...)” oraz ten „Kto stosuje środek ochrony roślin w sposób stwarzający zagrożenie dla zdrowia ludzi, zwierząt lub dla środowiska (...)”.

Pracownik WIORiN wyjaśniła, że do przedmiotowej kontroli została oddelegowana w związku z absencją koordynatora Działu Ochrony Roślin i Techniki, a w kontroli uczestniczyła tylko i wyłącznie w związku z posiadanym upoważnieniem do nakładania mandatów – czynności kontrolne prowadziła osoba z Działu Techniki

³⁴ Zgodnie z zasadami wynikającymi z ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. 2018, poz. 143 z późn. zm.).

³⁵ Kontrole: typu A nr 14/2018 oraz typu C nr 1 z 03.10.2018 r.

³⁶ Kontrola typu B nr 85/2018.

i Ochrony Roślin, a mandat został wystawiony po wcześniejszych ustaleniach z Kierownictwem.

(akta kontroli str. 507-512, 535-536)

5. W okresie objętym kontrolą, w trzech³⁷ na 10 badanych spraw, zgłoszone interwencje rozpatrywano w sposób przewlekły tj. czas ich trwania wynosił odpowiednio 55, 77 i 147 dni, pomimo ustalenia stanu faktycznego umożliwiającego zakończenie sprawy po 5, 40 i 108 dniach.

Pracownik zatrudniony na stanowisku specjalisty w oddziale w Rawie Mazowieckiej wyjaśnił, że w pierwszej sprawie opóźnienie było spowodowane wykonaniem przez niego w okresie od 1.09.2016 r. do 24.10.2016 r. łącznie 24 kontroli z zakresu śró, a także wykonywaniem kontroli z zakresu fitosanitarnego. W przypadku dwóch pozostałych spraw, kierownik DORiT wyjaśniła, że w jednym przypadku przyczyną zwłoki było nałożenie się wielu zadań przy niewystarczającej obsadzie kadrowej działu (3 osoby), w drugiej sprawie osoba prowadząca sprawę przebywała przez 19 dni roboczych na zwolnieniu lekarskim, co przy natłoku spraw spowodowało przeoczenie.

(akta kontroli str.: 539-540, 541-543)

OCENA CZĄSTKOWA

WIORiN w pełni zrealizował plany kontroli w latach 2016 – 2018 (za wyjątkiem uzasadnionych odstępstw w przypadku kontroli typu C i D), wydawał również pisemne polecenia i wytyczne podległym jednostkom w zakresie ich realizacji. Nieprawidłowości związane z realizacją przypisanych zadań obejmowały brak aktualizacji danych zawartych w rejestrze przedsiębiorców sprzedających śró oraz jego upublicznianiu na stronie urzędu. W sposób nierzetelny dokumentowano również czynności kontrolne. W jednej z badanych spraw grzywna w drodze mandatu karnego została nałożona na osobę, która nie była sprawcą wykroczenia, co było działaniem sprzecznym z ustawą śró. WIORiN miał ograniczone możliwości identyfikacji danych nabywcy i danych dotyczących sprzedawanego śró, która była możliwa wyłącznie gdy sprzedawca wystawiał fakturę zakupu. W przypadku zakupów śró na paragony, Inspekcja nie miała możliwości podjęcia skutecznych urzędowych działań skutkujących eliminacją takiego towaru. Podkreślenia wymaga fakt wzrastającej corocznie średniej liczby kontroli przypadających na pracowników (od 79 w 2016 r. do 99 w 2018 r.). W konsekwencji powyższego w działalności kontrolowanej jednostki wystąpiły przypadki załatwiania zgłoszonych interwencji w sposób przewlekły. Pozytywnie należy ocenić fakt podejmowania przez WIORiN działań kontrolnych w zakresie zgłoszeń telefonicznych i mailowych, w tym w sprawach dotyczących zatrucia pszczół.

3. Skuteczność systemu bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem.

Opis stanu
faktycznego

3.1 W rejestrze dotyczącym RASFF prowadzonym przez WIORiN w latach 2016 – 2018 odnotowano łącznie 54 sprawy, z czego 27 przypadków (odpowiednio: 9, 10 i 8) dotyczyło przekroczeń NDP w płodach rolnych w wyniku analizy próbek pobranych przez kontrolerów WIORiN. Pozostałe sprawy zostały zgłoszone do WIORiN przez organy Inspekcji Sanitarnej. W 28 przypadkach (głównie dotyczących jabłek i kapusty pekińskiej) stwierdzono przekroczenie NDP chlopiryfosu, który jednocześnie był śró niedozwolonym do stosowania w tych produktach.

³⁷ Sprawy o sygnaturach: ORM.7123.1.45.2016, WOR.7125.3.13.2017 oraz WOR.7125.3.86.2017

Analiza pięciu wybranych powiadomień³⁸ wykazała, że sposób postępowania WIORiN był zgodny z zarządzeniem Głównego Inspektora z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia zasad przekazywania informacji w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Paszach (RASFF). Po uzyskaniu wyników badań laboratoryjnych wskazujących na przekroczenie NDP, WIORiN każdorazowo podejmował rekontrole u producentów płodów rolnych w celu wyjaśnienia sprawy – czas podjęcia kontroli wyniósł od dwóch do 14 dni. W wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości u producentów stwierdzono w czterech z pięciu badanych przypadków i dotyczyły one w szczególności: zastosowania niedozwolonych środków bądź stosowania środków niezgodnie z wymaganiami etykiety. We wszystkich tych przypadkach inspektorzy WIORiN ukarali sprawców grzywnami w drodze mandatu karnego w wysokości od 300 do 700 zł. Ponadto w jednym przypadku wydano decyzję administracyjną zakazującą wykonywania zabiegów z zastosowaniem środków do czasu ukończenia szkolenia podstawowego w zakresie ich stosowania. W jednym przypadku³⁹ z prowadzonej ewidencji zabiegów nie wynikało użycie w kontrolowanym gospodarstwie przedmiotowego środka, a kontrolowany nie potrafił wyjaśnić w jaki sposób wykryte środki znalazły się w produkcie. Z uwagi na fakt, że była to uprawa ekologiczna WIORiN przekazał ustalenia do jednostki certyfikującej producenta w rolnictwie ekologicznym. W przypadku przekroczeń NDP stwierdzonych przez WIORiN czas badań laboratoryjnych (od dnia dostarczenia próbek do laboratorium do czasu sporządzenia raportu z badań) wyniósł 32 i 42 dni. W żadnym z omawianych przypadków nie nastąpiło wycofanie produktów z obrotu. W trakcie kontroli nie stwierdzono ich już w gospodarstwach, a kontrolowali oświadczyli, że zostały sprzedane odbiorcom indywidualnym na rynkach hurtowych (20 ton kapusty pekińskiej oraz 10 ton jabłek).

(akta kontroli str.: 37, 86-91, 98-177, 498-499, 549-550)

W latach 2016 – 2018 WIORiN wydał łącznie siedem decyzji w związku z wszczęciem postępowań w sprawie wycofania z obrotu bądź unieszkodliwienia środków, umarzając w dwóch przypadkach wszczęte postępowanie. Analiza pięciu wybranych spraw wykazała, iż:

- jedną z wydanych decyzji nakazano sprzedawcy wycofanie ze sprzedaży 13 litrów środków ze względu na utracenie terminu ważności oznaczonego na opakowaniu, dwiema decyzjami nakazano użytkownikom unieszkodliwienie łącznie 408,1 kg środków niedopuszczonych do stosowania w Polsce – w/w decyzjom nadano rygor natychmiastowej wykonalności; wszystkie podmioty udokumentowały przekazanie środków firmom odbierającym odpady;
- dwa postępowania wobec sprzedawców środka ochrony roślin, pochodzącego od tego samego producenta z jednej partii, wszczęte w związku z faktem niespełniania przez niego norm jakościowych zostały umorzone w związku z udokumentowaniem przez nich zwrotu środków do dystrybutora – łącznie 79,15 kg; czas jaki upłynął od poboru próby do otrzymania przez WIORiN wyników analiz wyniósł 3 miesiące.

(akta kontroli str.: 95-97, 178-240, 430-431, 531)

Łączna kwota nałożonych przez WIORiN opłat sankcyjnych w okresie objętym kontrolą wyniosła 583 015,28 zł, przy czym w poszczególnych kontrolowanych latach wyniosła:

- w 2016 r. – 6 426,54 zł – kwotę wyegzekwowano w całości;

³⁸ dwa powiadomienia dotyczyły stwierdzonych przekroczeń środków w płodach rolnych pobranych przez WIORiN w trakcie kontroli (kapusta pekińska i jabłka), trzy powiadomienia – przekroczeń środków w żywności zgłoszonych przez organy Inspekcji Sanitarnej.

³⁹ zawiadomienie otrzymane od organów Inspekcji Sanitarnej, dotyczące obecności środków niepożądanych w produkcji ekologicznej w korzeniu pietruszki

- w 2017 r. – 12 863,86 zł – kwotę wyegzekwowano w całości;
- w 2018 r. – 563 724,88 zł – wyegzekwowano 2 124,88 zł, w trakcie trwania kontroli w egzekucji była kwota 561 000 zł, nałożona ostateczną decyzją WIORiN z dnia 14.12.2018 r., znak: WOR.7140.1.8.2018.

W latach 2016 – 2017 przy ustalaniu wymiaru opłat sankcyjnych na podstawie art. 75 ust. 1 pkt 2 ustawy o śor, WIORiN ustalał jej wymiar w kwocie netto (bez uwzględnienia wysokości podatku VAT w cenie sprzedaży śor), zaś począwszy od roku 2018 – w kwocie brutto, tj. z uwzględnieniem kwoty podatku VAT.

(akta kontroli str.: 367-369, 460-497)

3.2 WIORiN nie dysponował wiedzą, ilu z objętych kontrolą producentów śor, a także producentów płodów rolnych monitorowało te produkcję badaniami laboratoryjnymi. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że taka działalność prowadzona w ramach samokontroli nie była przedmiotem nadzoru Inspekcji, który był realizowany w oparciu o wyniki badań uzyskane w wyniku urzędowego poboru prób przeprowadzonych zgodnie z przepisami prawa i wytycznymi GIORiN.

(akta kontroli str.: 500-506)

3.3 WIORiN realizował zapisy porozumienia zawartego w dniu 20 stycznia 2015 r. z Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska. W corocznych planach wspólnych kontroli zatwierdzonych przez WIORiN i PWIS⁴⁰ określano:

- priorytetowe obszary wspólnych badań;
- harmonogram działań (kontroli);
- plan pobierania próbek;
- podział zadań poszczególnych organów.

Z rocznych sprawozdań z realizacji planów wynikało, że w latach 2016 - 2018 w/w organy wspólnie skontrolowały łącznie 159 (odpowiednio: 53, 50 i 54) producentów rolnych. Nieprawidłowości z zakresu stosowania śor stwierdzono u 8 z nich (np. brak wymaganych szkoleń, stosowanie śor niezgodnie z etykietą, przekroczenia NDP śor w płodach rolnych).

Kierownik DORiT wyjaśniła, że w ramach corocznych spotkań w WSSE w Łodzi dokonywano podsumowania wyników kontroli z roku poprzedniego (brano pod uwagę w szczególności przekroczenia NDP śor i innych substancji badanych przez w/w inspekcje w płodach rolnych), w wyniku czego dokonywano wspólnie z tymi inspekcjami uzgodnienia listy podmiotów wytypowanych do kontroli na kolejny rok. Wstępne plany działań WSSE w Łodzi przysyłała WIORiN do akceptacji, po akceptacji rozpoczynano wspólne kontrole.

(akta kontroli str.: 432, 458)

3.4 Współpraca z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) polegała na bieżącym informowaniu Agencji (na jej wniosek) odnośnie atestów opryskiwaczy i zaświadczeń o przeszkoleniu osób stosujących śor. Kierownik DORiT wyjaśniła, że WIORiN podjął próby zawarcia porozumienia z ARiMR na szczeblu wojewódzkim w celu uzyskania danych z prowadzonego przez nich krajowego systemu ewidencji, z powodu problemów technicznych po stronie ARiMR nie zostało ono jednak zawarte⁴¹.

(akta kontroli str.: 432-433, 444-449)

⁴⁰ Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny.

⁴¹ Porozumienie z ARiMR było procedowane na szczeblu GIORiN w trakcie prowadzenia kontroli.

3.5 WIORiN realizował zapisy porozumienia z dnia 20.03.2015 r. zawartego ze Służbą Celną oraz z dnia 20.03.2018 r. z Krajową Administracją Skarbową (dalej „KAS”). W kontrolowanym okresie współpraca obejmowała w szczególności:

- udzielanie informacji na wniosek organów celnych/KAS;
- prowadzenie kontroli na wniosek organów celnych/KAS oraz uczestniczenie we wspólnych kontrolach z w/w organami, w szczególności od 2017 r. w ramach operacji SILVER AXE⁴²;
- szkolenia (organizowane przez GIORiN), na których organy celne zaznajamiały pracowników WIORiN z procedurami celnymi dotyczącymi środków ochrony roślin.

(akta kontroli str.: 432-443)

3.6 W latach 2016 – 2018 WIORiN nie wydał decyzji zakazujących przeznaczenia do spożycia produktów rolnych zawierających pozostałości śor stwarzających zagrożenie dla zdrowia konsumenta bądź zakazujących ich wprowadzenia do obrotu, pomimo stwierdzenia faktu przekroczeń NDP w produktach rolnych w 27 przypadkach. Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że: *we wszystkich przypadkach, po otrzymaniu informacji o przekroczeniu NDP, produkty rolne, z których pochodziła przebadana próba nie znajdowały się na stanie w gospodarstwie, z którego została pobrana próba (...). Cały towar był już sprzedany. Nie było więc przedmiotu, który byłby podstawą do wydania decyzji z art. 46. Ponadto należy zauważyć, że wskazanie treści art. 46 jest ewidentne. Decyzja jest należna jeżeli ustalone pozostałości śor są w ilościach stwarzających zagrożenie dla zdrowia konsumenta tych produktów rolnych. Zagrożenie to określa Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny. Powiadomienia RASFF, które otrzymałem w 2016 – 2019 i przekazałem do GIORiN nie uzyskały oceny PZH w przedmiotowym zakresie. Nie dysponując analizą PZH wskazującą na fakt stanowienia zagrożenia przez konkretne produkty rolne nie miałbym, w mojej ocenie, podstaw do wydania decyzji z art. 46, nawet gdyby produkty rolne nie były jeszcze sprzedane.*

(akta kontroli str.: 95-97, 500-506)

3.7 W kontrolowanym okresie WIORiN nałożył:

- w 2016 r.: 75 mandatów na łączną kwotę 12 350 zł, średnia kwota wyniosła 164,67 zł, w jednej sprawie skierowano do sądu wnioski o ukaranie, w związku z odmową przyjęcia mandatu;
- w 2017 r.: 92 mandaty na łączną kwotę 12 850 zł, średnia kwota wyniosła 139,67 zł, w jednym przypadku sprawca odmówił przyjęcia mandatu, ale z powodu braków formalnych w protokole z kontroli nie skierowano do sądu wniosku o ukaranie sprawcy;
Kierownik DORiT wyjaśniła, że błąd popełnił inspektor sporządzający protokół z kontroli, który wskazując w nim naruszenia ustawy o śor, określił sprawcę jako użytkownika nieprofesjonalnego, a naruszone przepisy dotyczyły użytkowników profesjonalnych.
- w 2018 r.: 102 mandaty na łączną kwotę 21 050 zł, średnia kwota wyniosła 204,37 zł, nie wystąpiły przypadki odmowy przyjęcia mandatu.

Mandaty nakładano za wykroczenia określone w art. 76 ust.1 ustawy o śor. W jednym przypadku (w 2018 r.) nałożono mandat (100 zł) za wykroczenie określone w art. 107 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie roślin⁴³.

(akta kontroli str.: 537-538, 548)

⁴² Międzynarodowa operacja pod patronatem Europolu prowadzona w celu wykrycia nielegalnego obrotu śor, w którym WIORiN uczestniczył od 2017 r.

⁴³ Dz. U. 2017, poz. 2138 z późn. zm.

3.8 W latach 2016 – 2018 WIORiN przeprowadził 23 kontrole wewnętrzne (delegatur i oddziałów) dotyczących prawidłowości sporządzania dokumentacji z przeprowadzonych czynności kontrolnych w zakresie śró. Analiza trzech losowo wybranych kontroli (przeprowadzonych w delegaturze sieradzkiej w 2016 r. oraz w oddziale w Brzezinach w 2017 r. i oddziale w Łasku w 2018 r.) wykazała, że w każdej z przeprowadzonych wewnętrznych kontroli stwierdzono nieprawidłowości w zakresie sporządzania protokołów z kontroli, dotyczące braków wymaganych informacji m.in. w zakresie opisów miejsca i sposobu przechowywania śró, prowadzenia reklamy śró.

Po każdej kontroli wewnętrznej formułowano wnioski. Z odpowiedzi kierowników podległych jednostek wynikało, że zostały one zrealizowane, co dokumentowali w szczególności poprzez załączenie wybranych kopii protokołów z prowadzonych kontroli z zakresu śró.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, że poza wydawaniem ustnych i pisemnych poleceń pracownikom, nie podejmował innych działań ich dyscyplinujących w celu wyeliminowania nieprawidłowości stwierdzanych w trakcie w/w kontroli, ponieważ nie widział takiej zasadności.

(akta kontroli str.: 241-243, 408, 544-547)

3.9 W budżecie zdaniowym jednostki w okresie objętym kontrolą WIORiN ustalił cel związany z zapewnieniem bezpieczeństwa obrotu i stosowania śró jako *zapewnienie bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania śró*, dla którego określono następujące mierniki:⁴⁴

- stosunek liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych badań i kontroli (w każdym roku zaplanowano wartość 0,01);
- stosunek liczby kontroli i badań laboratoryjnych do liczby podmiotów podlegających kontroli (w każdym roku zaplanowano wartość 2,75).

W zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu śró i ich stosowaniem zaplanowane cele zostały osiągnięte.

Ponadto w wytycznych GIORiN do planów pracy WIORiN-ów na lata 2017 i 2018 zawarto jako cel utrzymanie wskaźnika ilości niesprawnego sprzętu przeznaczonego do stosowania śró lub bez aktualnych badań sprawności technicznej na poziomie niższym niż 20%, a w wytycznych na 2018 r. zawarto również konieczność zwiększenia liczby zaewidencjonowanego sprzętu do stosowania śró o 5% (w tym sprzętu, którego obowiązek badania powstał w listopadzie 2016 r.). Pierwszy z w/w celów został wykonany.

(akta kontroli str.: 92-94, 409-411, 500-506, 548)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W WIORiN w latach 2016-2017, ustalano kwotę opłat sankcyjnych, z naruszeniem art. 75 ust. 1 pkt 2 ustawy o śró tj. w kwocie netto (bez uwzględnienia wysokości podatku VAT w cenie sprzedaży śró)⁴⁵. Podstawę takiego sposobu naliczania opłat sankcyjnych stanowiła opinia prawna Rady Prawnego WIORiN z dnia 8 stycznia 2009 r.

Zdaniem NIK, w wypadku regulacji wskazanej w ust. 1 pkt 2 cytowanej ustawy o śró przyjęto regułę, według której wysokość opłaty sankcyjnej uzależniona była od wartości sprzedaży definiowanej jako cena sprzedaży środków ochrony roślin, zgodnie z wystawionym dokumentem sprzedaży. Ustawa o śró nie zawierała

⁴⁴ Obejmujące również kontrole fitosanitarne, nie dotyczące śró.

⁴⁵ Poczawszy od 2018 r. WIORiN prawidłowo ustalał wysokość opłaty w kwocie uwzględniającej wartość podatku VAT.

legalnej definicji pojęcia ceny dla potrzeb prawidłowego zastosowania m.in. art. 75 ust. 1 ustawy. Mając na uwadze literalną treść w/w przepisu, zdaniem NIK nie powinno jednak budzić wątpliwości, iż chodziło w nim o wartość brutto sprzedaży, na co dość wyraźnie wskazywały dwa sformułowania – „cena sprzedaży” oraz „wystawiony dokument sprzedaży”. Ceną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. 2019, poz. 178) była wartość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą kupujący był obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę. Zgodnie przy tym z art. 3 ust. 2 ustawy w cenie uwzględniano się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlegała obciążeniu podatkiem od towarów i usług lub podatkiem akcyzowym.

Łączne kwoty⁴⁶, o które WIORiN zaniżył wysokość nałożonych opłat sankcyjnych wyniosły w poszczególnych latach budżetowych:

- w 2016 r.: 514,12 zł,
- w 2017 r.: 1 029,11 zł

W 2018 r. opłaty sankcyjne naliczono w wysokości brutto (opinia prawna WIORiN z 5 czerwca 2018 r.).

(akta kontroli str.: 367-369, 460-497)

2. Wojewódzki Inspektor, nie podejmował skutecznych działań dyscyplinujących pracowników w zakresie rzetelnego sporządzania protokołów z kontroli obrotu i stosowania śor, pomimo, że nieprawidłowości w tym zakresie były systematycznie stwierdzane w ramach kontroli wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Wojewódzki Inspektor wyjaśnił, m.in. że nie widział zasadności podjęcia działań dyscyplinujących pracowników, takich jak np. obniżenie oceny okresowej lub obniżenie wysokości przyznanych nagród, ograniczając się każdorazowo do wydawania ustnych bądź pisemnych poleceń nakazujących usunięcie stwierdzonych naruszeń.

W ocenie NIK podjęte działania należy uznać za nieskuteczne. Właściwe dokumentowanie ustaleń kontroli przez inspektorów WIORiN ma wpływ na późniejszą skuteczność działań, w tym właściwe egzekwowanie przepisów z zakresu nadzoru nad wprowadzaniem i stosowaniem śor.

(akta kontroli str.: 544-547)

OCENA CZĄSTKOWA

Ze względu na długi czas oczekiwania (powyżej 30 dni) na wyniki z badań próbek, (niezależny od WIORiN) Wojewódzki Inspektor nie był w stanie zapobiec wprowadzeniu do obrotu płodów rolnych, w których stwierdzono przekroczenie najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości śor. W badanych przypadkach działania WIORiN ograniczały się do nakładania mandatów za nieprawidłowości związane ze stosowaniem śor. Jako skuteczne NIK ocenia podejmowane przez WIORiN działania w sprawie wycofania z obrotu bądź unieszkodliwienia niespełniających norm jakościowych środków ochrony roślin. Wojewódzki Inspektor wydawał stosowne decyzje administracyjne i nadzorował ich wykonanie. NIK jednak zwraca uwagę, że w obowiązującym systemie WIORiN miał możliwość identyfikacji danych nabywcy i danych dotyczących sprzedawanego śor wyłącznie w sytuacji, gdy sprzedawca śor wystawiał fakturę zakupu. W latach 2016 – 2017 Wojewódzki Inspektor nieprawidłowo ustalał kwoty nałożonych opłat sankcyjnych o których mowa w art. 75 ust. 1 pkt 2 ustawy o śor, a łączna zaniżona kwota opłat wyniosła 1 543,23 zł. WIORiN współpracował z innymi organami w zakresie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem śor. NIK ocenia jako nieskuteczne

⁴⁶ Ustalone w oparciu o wysokość stawki podatku VAT na śor w 2016 i 2017 r., która wynosiła 8%.

działania podejmowane przez Wojewódzkiego Inspektora, mające na celu dyscyplinowanie pracowników w zakresie rzetelnego sporządzania protokołów z kontroli obrotu i stosowania środków. Zaplanowane przez WIO RiN cele związane z zapewnieniem bezpieczeństwa obrotu i stosowania środków zostały zrealizowane.

4. Działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚRODKÓW.

Opis stanu faktycznego

4.1 W okresie objętym kontrolą WIO RiN i podległe mu delegatury prowadzili działalność informacyjno-edukacyjną w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania środków. Działalność ta obejmowała w szczególności:

- opracowanie i dystrybucję we własnym zakresie komunikatów pisemnych kierowanych do producentów rolnych w formie ulotek, np. w maju 2017 r. opracowano Komunikat *Bezpieczeństwo przede wszystkim* zawierający informacje o bezpiecznym stosowaniu środków;
- rozprowadzanie przez pracowników WIO RiN materiałów i plakatów tematycznych dla producentów rolnych wydanych przez GIORiN, np. *Sprawny opryskiwacz warunkiem skutecznego i bezpiecznego zabiegu ochrony roślin*;
- prowadzenie szkoleń tematycznych dla producentów rolnych, doradców i innych instytucji zainteresowanych tematyką środków (np. Lasy Państwowe, Policja);
- udział w imprezach branżowych (np. Krajowych Dniach Ziemiaka).

Ponadto na stronie internetowej Inspektoratu zamieszczane były komunikaty sygnalizacyjne dedykowane producentom rolnym dotyczące bezpiecznego stosowania środków.

(akta kontroli str.: 371-399)

4.2 W ramach prowadzonej działalności informacyjno-edukacyjnej WIO RiN współpracował zarówno z innymi organizacjami publicznymi, jak również pozarządowymi. Współpraca to obejmowała szkolenie pracowników tych organizacji z tematyki środków, udział w posiedzeniach komisji rad powiatów poświęconych działalności WIO RiN, a także współpracę (w szczególności obejmującą szkolenia) z kołami pszczelarzy. Pracownicy WIO RiN dystrybuowali również ulotki i plakaty dotyczące bezpieczeństwa stosowania środków do urzędów gmin i sklepów prowadzących obrót środkami.

WIO RiN nie korzystał z analiz, uwag bądź ocen innych organizacji publicznych, społecznych bądź samorządowych przy realizacji działań z zakresu nadzoru nad środkami. Kierownik DORiT wyjaśniła, że nie korzystano z takich analiz, ponieważ założenia do planowania działalności były formułowane odgórnie przez GIORiN i nie było potrzeby wykorzystywania analiz, sugestii bądź opinii innych organizacji w działalności jednostki.

(akta kontroli str.:371-399)

Stwierdzone nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

WIO RiN prowadził akcje informacyjno-edukacyjne związane z bezpieczeństwem stosowania środków – zarówno we własnym zakresie, jak też dystrybuując materiały otrzymane od Głównego Inspektora. Kierowane one były przede wszystkim do podmiotów stosujących środki. Działalność edukacyjno-informacyjna obejmowała również prowadzenie szkoleń z tematyki środków dla zainteresowanych organizacji (w tym organizacji pszczelarskich), udział w imprezach branżowych oraz zamieszczanie komunikatów sygnalizacyjnych dedykowanych producentom rolnym dotyczących bezpiecznego stosowania środków. Szkolenie innych organów z tematyki środków, a także opracowanie i dystrybucję własnych ulotek dotyczących tej tematyki

Izba ocenia jako dobrą praktykę, a wszystkie prowadzone działania edukacyjno-informacyjne jako prowadzone konsekwentnie i adekwatnie do możliwości kontrolowanej jednostki.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Uwzględnianie w zatwierdzanych i przekazywanych podległym jednostkom planach kontroli miejsc pozarolniczego stosowania środków.
2. Dokonywanie na bieżąco analiz w zakresie możliwości transportu pobranych środków do badań jakościowych pod kątem przepisów o transporcie drogowym.
3. Podjęcie skutecznych działań zmierzających do poprawy rzetelności dokumentowania ustaleń z prowadzonych kontroli w zakresie środków – w szczególności w kwestii nakładania grzywien w drodze mandatów karnych na sprawców naruszeń, a także odstępowania od ich nałożenia.
4. Podjęcie działań organizacyjnych i nadzorczych zmierzających do wyeliminowania przypadków przewlekłego załatwiania spraw interwencyjnych dotyczących środków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, 28 czerwca 2019 r.

Kontroler
Krzysztof Wójcik
Gł. specjalista k.p.

podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi
z up.

Grażyna Tuzikiewicz-Gmielecka
wicedyrektor